

HEREND HERALD

A HERENDI PORCELÁNMANUFAKTÚRA MAGAZINJA

Bélyegtörténet
Tökéletes formák
lenyomata

Királyi játék
A SAKK

A nemzet kincsesháza

The treasury of the nation

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
MUSEUM OF APPLIED ARTS
H-1091 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 33-37.
WWW.IMM.HU | INFO@IMM.HU

Tisztelt Herend Herald Olvasó!

Büszke lehet egy cégvezető, akinek kiváló kollégái vannak, büszke lehet, ha olyan kreatív munkatársak veszik körül, akik saját szakterületükön folyamatosan választ tudnak adni zaklatott korunk kihívásaira. Alkotó erőnk tetten érhető megnyilvánulásai a települési közösségeknek átadott köztéri Herendi Porcelán alkotásaink, valamint számtalan művészeti kiállításunk Magyarországon, és országhatárunkon túl egyaránt. Ezek, és a vevőinktől kapott elismerések is jelzik a Herendi Közösség, és annak értéket teremtő tagjai erejét, jövőt formálni képes akaratát és tudását.

Meggyőződésem, hogy a múltat és jövőt jelenben összekötő tehetség az, amelyen múlik, hogy egy vállalkozás elbukik, vagy pedig szárnyalni képes. Őszinte szívvel mondhatom, hogy szakembereink a Manufaktúra tehetséges, jövőjét formálni képes tagjai, akikre büszkék vagyunk, tehetségük sikereink biztosítéka.

„Töretlen hittel!” A közelmúlt egyik Herendi Porcelán művészeti kiállítása ezt a címet kapta. Talán az egyik legszebb cím, amelyet az elmúlt években kiállításunk viselt! Benne van a Herendi Porcelánmanufaktúra szellemisége, ars poeticája.

Miben is hiszünk?

Hiszünk abban, hogy mi – a Herendi Közösség – nem csak egy gazdasági társaság vagyunk, de egyúttal kultúra-, és értékteremtő közösség is. Hiszünk a Herendi tradíciókra épülő innovációnkban, ezek egyensúlyában, hiszünk termékefejlesztési kreativitásunkban, folyamatos megújulási képességünkben. Hiszünk porcelánjaink egyediségében, a Herendi márka hordozta luxusban, kényeztetésben és eleganciában. Hiszünk a Herendi mesterek porcelán

iránti szeretetében és tiszteletében, hiszünk a generációkon átívelő szaktudásukban. Hiszünk a Herendi Minőségben, amely nem csak a kiváló porcelán minőséget jelenti, hisz az természetes, de jelenti egyúttal a Manufaktúrán belüli rendezettséget, környezeti szépségünket, és munkatársaink közötti kapcsolat magas minőségét is. Hiszünk abban, hogy a kézművesség utat talál a következő generációkhoz is, hiszünk abban, hogy össze lehet hangolni a Herendi Porcelán évszázados hagyományait a mai kor modern elvárásaival. Hiszünk a manufakturális – kézzel készítés – ősi technológiájában és szépségében, egyúttal hisszük, hogy élen járunk, s tesszük ezt vevőinkért is, töretlenül, hittel!

Fenti gondolatok után, tisztelettel ajánlom figyelmükbe mostani magazinunkból a bélyeg nyomásának történetéről szóló írásunkat, beleszöve a Herendi bélyegek történetét is. Olvashatnak a királyi játékról, a sakkról, ehhez is tudunk Herendit kínálni. Megismerkedhetnek a szaunázás kultúrájával, és gyönyörködhetnek az Ománi vázák szépségében. APICIUS Éttermünk ételkülönlegességeit séfünk Herendi Porcelánon kínálja!

Megtisztelő érdeklődésüket megköszönve, remélem, hogy magazinunk elnyeri tetszésüket, írásainkhoz jó szórakozást, kellemes időtöltést kívánok!

Tisztelettel köszönti Önt,

Dr. Simon Attila
vezérigazgató

lakberendezés
A porcelánok
energiája

α kulisszák mögött
Az Ománi-váza

história
Tökéletes formák
lenyomata

gasztronómia
Az Apicius étterem
ajánlata

Aktuális	5	A fényűzés maskarái	16
A megnyugvás és a megtisztulás fenyőléc kápolnái	8	Királyi játék – A sakk	17
A porcelánok energiája	10	Forma-1 – A száguldó cirkusz varázsa	18
A kecsesség szimbolikája – Az Ománi-váza	12	Én elmentem a vásárba – A Budapesti Vásárcsarnok	20
Tökéletes formák lenyomata	14	Herendit ajándékba!	22

HEREND HERALD

IMPRESSZUM

Kiadja a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. ❖ Főszerkesztő: Rajkó Anna
Felelős szerkesztő: Dr. Simon Attila ❖ Szerkesztő: Cserhalmi Rita
Grafikai munka: Protzner György, STB Média ❖ Korrektor: Endreiné Szemők Ildikó
Szerzők: Fodor Tamás, Horváth András, Krupa Zsófia, Petrikó Gábor,
Rajkó Anna, Szálka Sarolta, Vass Norbert, Várhegyi András
Fotó (10-11 old.): Dávid Kecskeméti ❖ Styling (10-11 old.): Kriszta Klebercz
Szerkesztőség: Libri Média Kft. H-1066 Budapest,
Nyugati tér 1. Telefon: +36 1 485 9000, szerkesztok@librimedia.hu
Készült a Keskeny Nyomdában.

Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt.
H-8440 Herend, Kossuth Lajos u. 140.
Telefon: +36 88 523 100, Fax: +36 88 261 518
E-mail: info@herend.com ❖ Web: www.herend.com
Facebook: www.facebook.com/Herendporcelan ❖ ISSN 1585-1397

HERENDI SERLEGEK A DEBRECENI VIRÁGKARNEVÁLON

A 44. Debreceni Virágkarnevál történetében most először nem a zsűri, hanem a közönség döntött, mind a nyertes virágkocsi, mind a nyertes produkció tekintetében. Kimagasló művészeti teljesítményéért a debreceni Valcer Táncstúdió nyert díjat, a legszebbnek ítélt virágkocsi pedig az Alföldi Legendárium Klaszter kompozíciója lett, amely a Szent Anna-tó legendája címet viselte.

Mindkét díjazott a Herendi Porcelánmanufaktúra két egyedi gyártású, a virágkarnevál logójával díszített, Apponyi-mintás serlegét vehette át augusztus 20-án a nagyközönség előtt a Régi Városházánál. A díjakat Kósa Lajos, Debrecen polgármestere és dr. Ködmön István, a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. termelési igazgatója adta át. Az eseményhez kapcsolódó díszvacsorán az ínycsiklandó falatokat Herendi étkezésletben szolgálták fel.

HEREND A TENT-EN

Idén először jelent meg a TENT London design kiállításon a Herendi Porcelánmanufaktúra. A lakberendezés világának legrangosabb nemzetközi expóján Meixner Etelka formatervező művész legújabb tárgyai képviselték Herendet.

A legfrissebb kortárs design irányzatokat bemutató kiállítás Shapes of Hungary elnevezésű magyar standján tíz design stúdió, cég, illetve formatervező mutatta be rendkívül progresszív, előremutató munkáit. A Herendi Porcelánmanufaktúra termékei – az excentrikus tálak, a „Gyöngyös készlet” és a fényáteresztő (litofán) leveles lámpák – iránt igen komoly érdeklődés mutatkozott.

KÉZFOGÁS BALATONALMÁDIBAN

Ez év augusztusában avatták fel a Herendi Porcelánmanufaktúra tervezőművésze, Meixner Etelka szobráról elnevezett Kézfogás Európa Szoborparkot Balatonalmádiban.

A patinás Szent Erzsébet liget platánfái között az Európai Unió tagállamaiból, a Balatonalmádi testvérvárosaiból és a hazai művészekről érkezett 45 szobor kapott helyet.

ANDRÁSSY KINCSEK HERENDEN

A Szlovák Nemzeti Múzeum és a Herendi Porcelánmanufaktúra évek óta tartó kiváló együttműködésének köszönhetően a Herendi Porcelánművészeti Múzeumban a krasznahorkai vár és a varázslatos Betléri Kastély gyűjteményének legszebb darabjait, az Andrássy-család műkincseit tekinthette meg a közönség.

A kollekció révén a látogatók vendégek lehettek egy hatalmas főúri család asztalánál, és a korabeli emlékek és szűkszavú híradások alapján képet alkothattak a 18. és a 19. század főúri étkezési kultúrájáról.

A BAJNOKOK JUTALMA

Tudta, hogy a judo a hírességek körében is közkedvelt sportnak számít? Többek között Vlagyimir Putyin, Albert herceg és Michael Schumacher is előszeretettel hódol ennek a harcművészetnek.

Minden bizonnyal ők is nyomon követték az idei esztendő egyik legrangosabb magyarországi sporteseményét, a Judo Európa-bajnokságot, melyet a Papp László Budapest Sportarénában rendeztek

meg. A rangos viadalon 44 ország 361 sportolója mérte össze erejét, s a szép számú hazai közönség nagy örömeire igen jól szerepeltek a hazai versenyzők: Csernoviczki Éva a 48 kilogrammos súlycsoportban Európa-bajnoki címet szerzett, Bor Barna és Joó Abigél pedig a dobogó harmadik fokára állhatott fel.

ÚJ MINTÁVAL TISZTELEG HEREND A ROYAL BÉBINEK

Az időtálló szépségre fogékony uralkodók, államfők, filmcsillagok, vezető üzlet- és sportemberek gyakorta választják otthonuk díszítésére a világ legnagyobb porcelánmanufaktúrájának, a Herendi Porcelánmanufaktúrának kézműves módon előállított, mesés szép tárgyait.

Az 1851-es londoni világkiállításon a Kristálypalotában Viktória királynő tetszését leginkább az a bizonyos könnyed, játékos, pillangók és virágok alkotta Herendi minta nyerte el, amit az ő tiszteletére azóta is Viktória mintának neveznek. 2011-ben Vilmos herceg és Katalin hercegnő az angol királyi család kedvenc dekorjának egy felfrissült változatát kapta nászajándékba a Manufaktúrától, ezúttal pedig – a kis trónörökös várva várt érkezése alkalmából – a Petite Viktóra újragondolt változatával díszített készletet vehette át az ifjú pár, ami egyúttal Magyarország hivatalos ajándéka volt a királyi család legkisebb tagjának.

ELKELT A ROYAL BABY SET NO. 1.!

Az angol királyi család legifjabb tagjának érkezése alkalmából forgalomba került a Petite Viktória dekor újragondolt változatával díszített, Royal Baby készlet első darabját a 41. Herend Herald magazin megjelenésének időpontjára már meg is rendelték – nem sokkal azután, hogy a hír szárnyra kelt az új szettéről. A képen látható kis Hanna boldog mosollyal köszönte meg családjának a Royal Baby Set No. 1. sorszámú példányát.

A TŰZIMÁDÓK JELKÉPE

Talán a kilencvenes években volt. Törökországból hozott nekem édesanyám egy fantasztikusan jó inget: sötétkék alapon sok kicsi sárgás-pirosas kasmírminta. Imádtam. Vagy ahogyan mi hívtuk, zöldszemes ostoros. Talán kicsit hasonlított rá, de most jobban megvizsgálva, már nincs túl sok köze hozzá.

Amihez viszont van, az Azerbajdzsán. Ugyanis a buta minta, mivel valójában így hívják, onnan származik, szanszkrit nyelven tüzet jelent, így a tűz szimbóluma. Kialakulása a zoroasztrizmussal, vagy más néven mazdaizmussal, egy i. e. 8-9. századból származó vallási irányzattal függ össze. Istentiszteletük legjellemzőbb vonása tűztemplomokban a szent tűz őrzése. Ma a hívők Iránban és Indiában élnek.

A hagyomány szerint talizmán szerepében is kiváló a buta forma, mely megvédi a gonosz szellemektől. Ennek folyományaképpen a vallás hívei előszeretettel szőtték szőnyegek mintái közé, ruházatukra, jelen volt mindenhol, amit el lehet képzelni, még a menyasszony és a vőlegény ruhájáról sem maradhatott le.

Az idők változnak, a szimbólum megmaradt. Amikor már majdnem feledésbe merült a zoroasztrizmus, akkor a minta új életre kelt mint díszítőelem, és meghódította a világot.

A butának több változata ismert, köztük a Jig-Buta és a Mann-Buta, melyeket a katonaság jelképei között is megtalálhatunk, például sahok koronáján, magas rangú katonai vezetők fejdíszén, mivel a jelképnek varázslatos erőt tulajdonítanak. A Jig-Buta bátorságot, dicsőséget, hősiességet jelent, míg a Mann-Buta a becsületesség és a szépség jelképe.

A Herendi Porcelánmanufaktúra a Kaszpi-tenger nyugati partján fekvő Azerbajdzsánban is hódít. A közel 50 éve alapított Italdizain Csoport Baku szívében fekvő luxus üzletének egyértelműen a Herend-sarok vált az ékkövévé az utóbbi három évben. Az Italdizain Csoport azt vallja, hogy a Herendi porcelán azerbajdzsáni sikertörténetében maguk a kézzel készített, exkluzív termékek és Herend filozófiája együttesen játszottak szerepet. Nem beszélve arról, hogy 2012. évben a Manufaktúra egyedi igényekre szabott termékeket vezetett be, melyek igazodnak a helyi kultúrához és mentalitáshoz. Ilyen például a Buta elnevezésű teáskészlet és a Buta váza, melyek egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek.

Száłka Sarolta

TUDTA?

☞ A vallás alapítója egy próféta és hitújító, Zarathustra volt, aki az i. e. 6. században élt. A zoroasztrizmus monoteista és dualista jellegzetességeket egyaránt tartalmaz. Mostanra annyira divatba jött ismét a Buta szimbólum, hogy felfedezhetjük cipőkön, ingeken, ékszereken, táskákon, tapétán, asztalterítón, de akár tortán is! És a felsorolás bizonyára nem teljes.

☞ Az utóbbi években ismét népszerűvé vált, Stella McCartney és Jil Sander által is kedvelt klasszikus Paisley-minta (kasmír minta) a Herendi porcelánokon is visszaköszön. A finom indiai virágmintát eredetileg kasmírsálakon és női ruhákon alkalmazták fekete és piros színekben. Nevét a skóciai városról, Paisley-ről kapta, ahol hasonló szöveteket készítettek. Manapság a szemfülesek a kifutókon kívül lakberendezési tárgyakon és dísz tárgyakon is felfedezhetik a mintát különböző variációkban.

A MEGNYUGVÁS ÉS A MEGTISZTULÁS FENYŐLÉC KÁPOLNÁI

A SZAUNA EGYSZERRE MENNYORSZÁG ÉS POKOL. AMINT A JÉGHIDEG MERÜLÓMEDENCE MÉLYÉN A FORRÓ KÖVEK FÜTÖTTE FENYŐFAKABINRA GONDOLUNK, S TESTÜNKET KÖZBEN JÓLESŐ BIZSERGÉS JÁRJA ÁT, MAGUNK IS MEGGYŐZŐDHETÜNK ERRŐL. A KÚRA HATÁSA AZONBAN ÉTERI. A SZAUNÁBAN UGYANIS ELPÁROLOG MINDEN HARAG, SÓT A SZÁRAGGŐZ JAVÍTTJA A KONCENTRÁLÓKÉPESSÉGET, TOVÁBBÁ ELSZÁNTTÁ ÉS CÉLTUDATOSSÁ IS TESZ.

MIKÖZBEN SZAUNÁZUNK...

☞ A szaunakabinban forró és száraz a levegő. A páratartalom mindössze 10%-os, az ideális hőmérséklet pedig 100 °C, a lépcsőzetes ülőpadok persze különböző klímazónákat kínálnak.

☞ Testünk és a szaunában bennünket fogadó forró levegő között hamar elindul a hőcsere, agyunk hőszabályozó központja ezért nyomban kitágítja a vértágok és a bőr vérereit. Mivel a vér kiváló hővezető, a vérárammal hőt adunk le.

☞ De ez még nem minden. A száraz gőz erőteljes izzadásra is készíti a testet, amely nemcsak a lehűlést segíti, hanem megindítja a méregtelenítést is.

☞ Ha az izzadás intenzitásának megcsappanását tapasztaljuk, okvetlenül iktassunk be egy felöntést. A forró kályhakövekre öntött vízből – enyhe sistergés közepette – láthatatlan vízgőzfelhő keletkezik, amely pillanatok alatt eléri testünket is. Ha pár csepp illóolaj is kerül a merőkanálba, a felöntés igazi illatlémmé válik.

Az ezer tó országában immár két évezrede szaunáznak. Tízből kilenc finn rendszeresen látogatja a frissítő szárazgőzfülkéket, amelyek arrafelé nemcsak wellness központokban, hanem családi és társasházakban, teherhajókon, sőt a Helsinkai Parlamentben is megtalálhatóak.

„A szaunában úgy kell viselkedni, mint a templomban” – figyelmeztet a régi, finn bölcsesség. A hiedelmek szerint ugyanis nem szabad megzavarni a kabinban lakó szellemeket. Nem tudhatjuk, hogy a gőzben élő démonvilág tagjai csavarnak-e törölközőt a derekuk köré, a tapasztalt szaunázók azonban nem szégyellősek, s rendszerint anyaszült meztelenül lépnek a fenyőfa lapokra.

Az izzasztókúra legősibb formája a földszauna lehetett. Eleink széles lyukakat vájtak a földbe, majd ágakkal és mohával takarták le azokat. A fülledt odút egy középre állított, kövekből rakott „kályha” fűtötte. A szaunaevolúció következő állomását az úgynevezett fűstszaunák elterjedése jelentette. A négyszögletű cölöpházak hőjét fafűtésű kályha biztosította, a tűz eloltása után a helyiséget ezért minden esetben ki kellett kormozni, s csak ezután kezdődhetett a szaunaszeánsz. A kéményes kabinok nagyobb biztonságot és kényelmet nyújtottak az előbbieknél, a finn izzasztófülkék világhódító útját azonban az elektromos szaunakályhák kifejlesztése követte ki.

Jelenleg több mint százmillióan szaunáznak szerte a világban, s számuk egyre emelkedik. Nem csoda. A fenyőfából ácsolt kabinokban megnyugvást találunk, szervezetünk ellazulhat és meg is tisztulhat. A szárazgőzfürdőkét régen elsősorban testük edzése céljából látogatták őseink, így készítve fel szervezetüket a cudar északi telekre. Azt talán

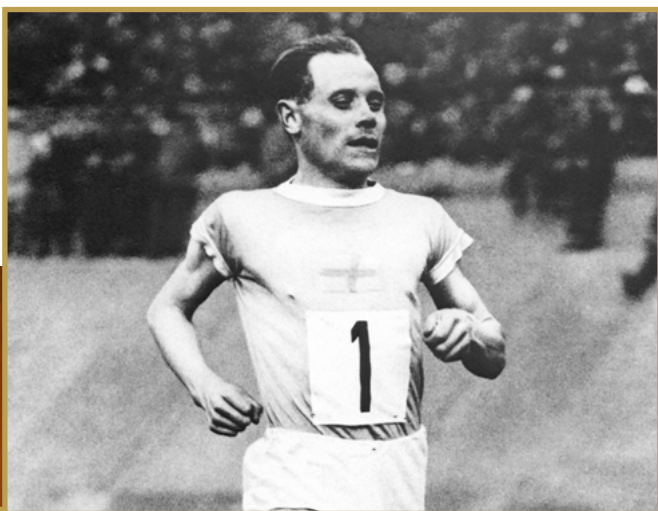

SZAUNASZÓTÁR

kevesebben tudják, hogy a régi kultúrák aszalásra, maláta erjesztésére, sózásra és termények szárítására is használták a szaunát. Sőt betegeket is ápoltak falai között. Elvégre a száraz, forró levegőjű kabin gyors regenerálódást kínál. Méregtelenít és salaktalanít, a bőrre pedig – kvázi természetes kozmetikumként – fiatalító hatást fejt ki, emellett feltölt energiával és boldogságérzettel is megajándékoz.

Valamennyi kultúrának megvan a maga fürdőideálja. A márványos-mozaikos hamam a Kelet varázslatos világába repít. Ha viszont hegyvidéki szirmok közé merülünk, úgy érezhetjük magunkat, mint az Alpokat járó, fáradhatatlan felfedezők. A dél-tiroliak a szénavirág-szaunára esküsznek. A farudakból és bőrből készült indián izzasztókunyhóban, a sweet lodge-ban állítólag maga Manitu suttog a fülünkbe. A felkelő nap országában pedig előbb forró fürdővel melegszenek át a testüket és lelküket megtisztítani vágyók, majd lepedőkbe burkolóznak, és nyugtató testhelyzetben várják az izzadást. Dőlünk hát hátra mi is, lazuljunk el, lélegezzünk mélyeket a forró levegőből, hogy aztán megtisztulva mindenfajta méregtől, elszántan vethessük bele magunkat a mindennapok merülőmedencéjébe.

Vass Norbert

TUDTA?

☞ Az 1924-es párizsi olimpián a finn delegáció arra kérte a rendező franciákat, hogy építsenek számukra az olimpiai faluban egy szaunát. Ez mindaddig habókos megrendelésnek tűnhetett, amíg a finn futó, Paavo Nurmi előbb az 1500 méteres, majd alig két órával később az 5000 méteres síkfutást is megnyerte. Ráadásul mindkét távon világcúcsot javítva. A győzelmek után felröppent a hír, hogy az atléta a futam előtt napokig a szaunában edzett.

AVANTO: Mártózőlék. Azt a csobbanófelületet nevezik így, amit a szaunakabin közvetlen közelében található befagyott tóba, tengerbe, kifejezetten a szaunázók kedvéért vágnak.

KRIO: Jeges antiszauna. Belsejében mínusz 110 °C is lehet, ezért speciális védőöltözetben vehető csak igénybe. Az élsportolók kimondottan kedvelik, hiszen amellett, hogy szellemi frissülést hoz, elősegíti az izmok gyors regenerálódását is.

KUTI: Az indiaiak agyagból és méhviaszból épített izzasztófürdője. Kitisztítja a légutakat és a tüdő megbetegedéseit is gyógyítja.

LÖYLY: „Parázsfelhő”. Így nevezik a finnek a forró kövek vízzel való felöntésekor keletkező, a páratartalmat hirtelen megnövelő vízgőzfelleget.

VIHTA, VASTA: Általában nyírfaágából készített vesszők, amikkel a szaunázók vizet fröcskölhetnek a kövekre, vagy időnként – a vérkeringés felpezsdítése érdekében – megcsapkodhatják vele a testüket.

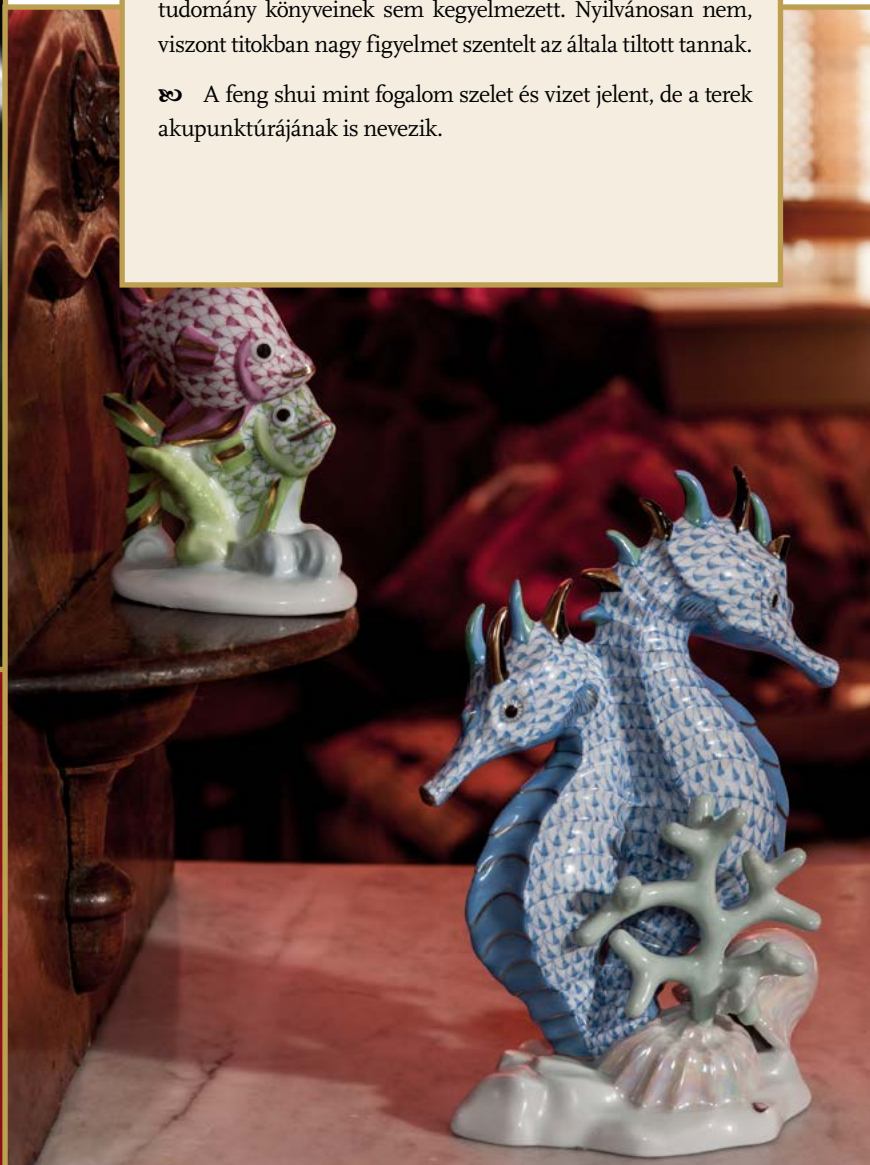

A PORCELÁNOK ENERGIÁJA

TÁRGYAK. KISUGÁRZÁSUK, VONZÁSUK ÉS TASZÍTÁSUK, AZAZ ENERGETIKÁJUK VAN. FONTOS TEHÁT A VÁLASZTÁS ÉS AZ ELRENDEZÉS. A HERENDI PORCELÁNOK KÖZÜTT MINDAZON FINOM FORMÁK MEGTALÁLHATÓK, MELYEK SEGÍTSÉGÉVEL BEFOLYÁSOLHATÓ A HANGULAT, A KÖZÉRZET, ÉS SOKAK SZERINT MÉG AZ ÉLET IS.

TUDTA?

- ☞ A feng shui tudomány kialakulása az i. e. 3. évezredre vezethető vissza, gyökerei már az i. e. 5. évezredben is létrejöttek.
- ☞ A korai bronzkori palotáktól kezdve valamennyi kínai főváros feng shui elvek szerint épült és rendezkedett be.
- ☞ A módszer csillagászati és kozmológiai megfigyeléseken alapul.
- ☞ A kínai gyógyászatban ugyanúgy megtalálható az öt elem.
- ☞ Mao Ce-Tung a Kulturális Forradalom idején a feng shui tudomány könyveinek sem kegyelmezett. Nyilvánosan nem, viszont titokban nagy figyelmet szentelt az általa tiltott tannak.
- ☞ A feng shui mint fogalom szelet és vizet jelent, de a terek akupunktúrájának is nevezik.

A feng shui tudomány. Célja, hogy a jin és a jang energiákat egyensúlyba hozza, és harmonizálja az öt elem, azaz a fa, a tűz, a föld, a fém és a víz jelenlétét. Ezt színek, anyagok és szimbólumok használatával éri el a megfelelő égtájak figyelembevételével. A lakás keleti része az egészséget szimbolizálja, egy szimpatikus sárkányfigura segíthet az energiák harmonikus áramlásában. Az északi területen a karrier alakulására lehet hatni a kék árnyalataival és a víz elemmel. Egy azúr színekben pompázó porcelánteknős, egy akvárium, esetleg egy szobaszökőkút elindíthatja a pozitív változást. Amennyiben gazdagság elérése a cél, délkeleten egy nevető Buddha már ránézésre is

oldja a stresszt, ugyanakkor a blokkolt energiák is újra áramolni kezhetnek. A családi béke kialakításában vagy annak megőrzése érdekében legyezőformák, pénzérme-ábrázolások és fémtárgyak elhelyezése segíthet a nyugati területen. Egy izgalmas páva csodálatos, kitárt farktollával tökéletes szimbóluma lehet az egyébként használati tárgyként ismert legyezőnek. És hát a szerelem... Társ hiánya esetén a lakás délnyugati részén elhelyezett páros tárgyak hozhatnak változást, valamint a pirosas, vörös színű formák, amelyek működő kapcsolat esetén is jó hatással lesznek a lakókra.

Szálka Sarolta

A KECSESSÉG SZIMBOLIKÁJA

A HERENDI PORCELÁNMANUFAKTÚRA ÁLTAL BEMUTATOTT OMÁNI-VÁZÁT SZÉPSÉGE MELLETT RENDHAGYÓ TÖRTÉNETE ÉS FIZIKAI PARAMÉTEREI IS KÜLÖNLEGES TÁRGGYÁ TESZIK. KIALAKÍTÁSÁBAN EGYARÁNT MEGJELENNEK AZ ISZLÁM MŰVÉSZET, AZ ART NOUVEAU ÉS A MODERN STÍLUS JEGYEI.

A paradicsommadár egyike azon állatoknak, melyek a kezdetektől fogva megragadták az emberiség fantáziáját. Ellenben a medvével, a farkassal, a lóval és a többi hagyományos totemállattal, a paradicsommadár nem erejével vagy méretével, hanem kecsességével és szépségével bűvölte el az embereket. A Pápua Új-Guineából származó madár nem csupán az őshonos törzsek mitológiájában tölt be fontos szerepet, hanem az Afrikába először érkező angol és francia utazók elbeszéléseiben is. A különleges állat hamar az európai királyi udvarok díszé lett, s bár ma már nem kell Afrikáig utaznunk, hogy lássunk egy-egy példányt, a paradicsommadár külseje mellett nevében is őrzi egyediségét.

A Herendi Porcelánmanufaktúra által bemutatott Ománi-váza Herend egyediségét ötvözi a paradicsommadár semmihez sem hasonlítható kecsességével. A mű formája, az ornamentika és a paradicsommadár képe egyszerre idézi az iszlám képzőművészet titokzatosságát, és az art nouveau letisztult esztétikai értékeit. A fedőn és a váza testén egyaránt négy képet látunk: a kék, ezüst, vörös, viola színeiben pompázó paradicsommadár mellett a sárga és a zöld áttűnő árnyalataiban orchideák jelennek meg. Míg a paradicsommadár az afrikai erdőktől az európai udvarokig a díszes kecsességet szimbolizálja, addig az orchidea a nyugodt béke megtestesítője: elég Pax, a béke római istennőjének orchideákkal díszített templomára gondolunk.

Amint egy pillantást vet a műre, a nézőnek egyből feltűnik a vázát finoman uraló kontraszt. Az alapszín a bordó, mely megadja a komoly és ünnepélyes alaptónust. A díszítés atmoszféráját a bordóban futó arany minták töltik meg eleganciával. A madarak és virágok dús, buja, élettel teli világát a bordó és arany ünnepélyességétől vékony, fekete sáv választja el. A fekete sáv azonban nem az egész képet öleli körbe, hiszen a kép alsó és felső részén egyaránt stilizált virágminta jelenik meg.

Egy műalkotás akkor válik igazán érdekessé a befogadó számára, ha több világot, érzelmi hangulatot is képes megjeleníteni. Erre az egyik legalkalmasabb eszköz a kontraszt használata. Ahogy a váza alapszínei, a bordó, a fekete, az arany mind-mind egymásba fonódó, mégis külön világokat képviselnek, ugyanígy válik el egymástól a paradicsommadarakat körülvevő növényzet szín- és formavilága. A képen látható madarakat körülvevő orchideák erős, buja színekben jelennek meg, majd a növényzet fokozatosan elhalványodik, s végül csak a virágok halvány sziluettjét látjuk, melyet alul és felül egyaránt a stilizált, letisztult, fehér és zöld színű virágok fognak koszorúba.

Éppen ez a kontrasztokból, különböző formavilágokból és történetekből kialakított egyedi megfogalmazás varázsolja az Ománi-vázát valódi műalkotássá, amely nem csupán szépségével nyugtázza le a szemlélőt, hanem el is gondolkodtatja.

Horváth András

HOGYAN KÉSZÜLT?

Köller Ferenc mesterkorongossal a váza eredetéről, hatalmas méretéről és elkészítésének módjáról beszélgettünk.

☞ Honnan származik a paradicsommadaras váza elkészítésének ötlete?

☞ A most bemutatott váza egy több mint harmincéves herendi fejlesztés eredménye. Az első ilyen formájú Herendi porcelánvázát először Tokióban csodálhattam meg, egy szumóversenyen. A győztes kapta meg díszes trófeaként. Az eredeti váza elkészítését követően, jó ideig nem készült belőle újabb darab.

☞ Mi volt a szüneteltetés oka?

☞ Elsősorban a váza hatalmas mérete. Idővel azonban egyre több közel-keleti megrendelőnk kérte, tágas, palotaszerű házaikat Herendi-alkotásokkal kívánták díszesebbé tenni. Erre tökéletesen alkalmas volt a mind művészileg, mind méretében palota léptékű váza, melynek külső felületére egész életképsorozatokat elérnek.

☞ Hogyan készül egy ilyen nagyméretű, mégis aprólékos munkát igénylő váza?

☞ A váza teste közel három hónapig készült, majd a festő- és díszítőművészek kezdtek el dolgozni rajta. Maga a munka igen bonyolult, éppen ezért összeszokott, precíz csapatra van szükség. Elképesztő súlyokkal dolgoztunk: a test gipszformájának súlya 390 kilogramm, míg a fedője 28,6 kilogramm.

TÖKÉLETES FORMÁK LENYOMATA

NOHA AZ ELSŐ BÉLYEGEK NEM JELENTETTEK TÖBBET EGYSZERŰ PAPIRDARABOKNÁL, AMELYEK A POSTAI TÖMEGFORGALOM LEBONYOLÍTÁSÁT SEGÍTTÉK, EDDIGI TÖRTÉNETÉNEK ELTELT TÖBB, MINT SZÁZHETVEN ÉVE ALATT A BÉLYEGEK KIADÁSA ÉS GYŰJTÉSE KOMOLY HAGYOMÁNYOKRA TETT SZERT, ÉS EGYS PÉLDÁNYOK MÁRA SOKMILLIÓS ÉRTÉKET IS KÉPVISELHETNEK.

De hogyan jutott el idáig a filatélia? Bár az első postabélyeget, a „Black Penny”-t 1840-ben, Angliában bocsátották forgalomba, rajta a fiatal Viktória királynő arcmásával, de nem sokon múltott, hogy Magyarország is az élbolyban szerepeljen.

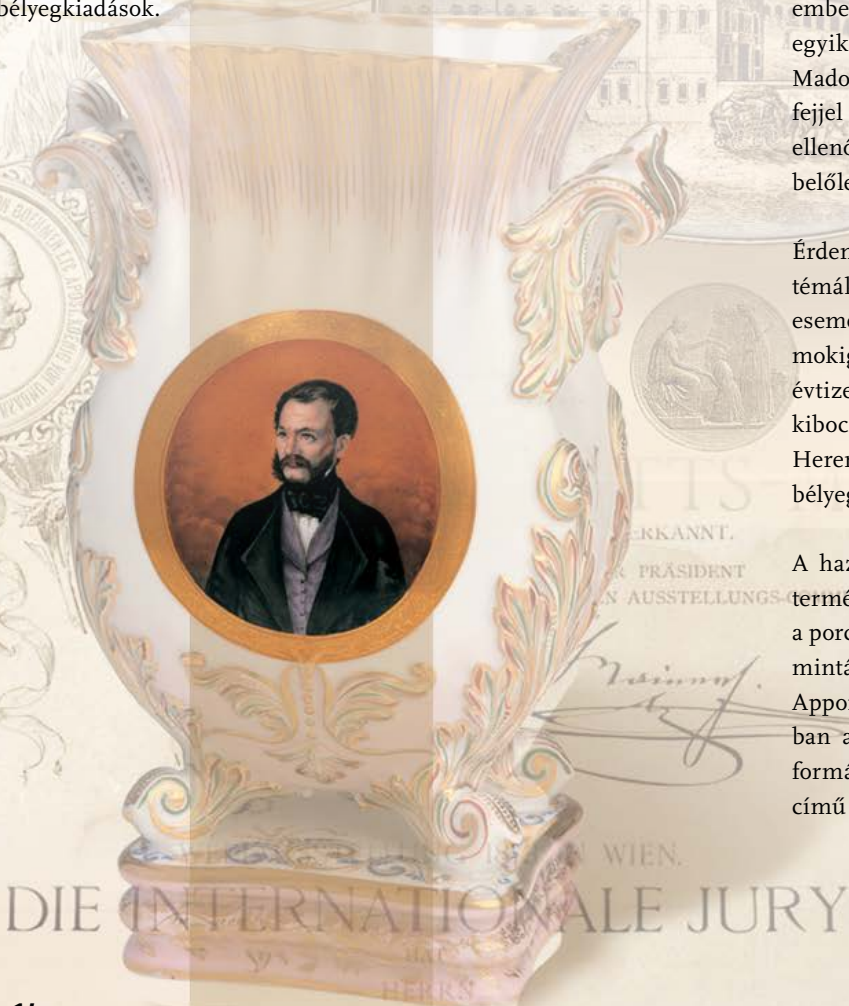
Az 1848–49-es szabadságharc idején a frissen megalakult független magyar postaigazgatás látott hozzá az első hazai postabélyeg kibocsátásához Than Mór tervei alapján, azonban a forradalom leverése miatt ez megghiúsult. Csak az 1867-es kiegyezést követően vehette át a hazai postaügy irányítását ismét magyar minisztérium. Ekkor alakult meg a Magyar Királyi Posta, és indultak meg lassan a hazai bélyegkiadások.

Az 1870-es években megalakult az első hazai bélyeggyűjtő szövetség, 1920-ban pedig a felhalmozódott bélyeggyűjtemény rendszerezése és bemutatása céljából megnyitotta kapuit a Bélyegmúzeum, amely – az alapítók egykori szándékának megfelelően – a Föld összes országa által kibocsátott valamennyi bélyeget összegyűjti, feldolgozza és bemutatja. A világviszonylatban is kuriózumnak számító gyűjtemény őrzött bélyegeinek száma ma 13 millió körül mozog.

A filatélia egyik legizgalmasabb területe kétségkívül a tévnyomatok gyűjtése, azaz olyan bélyegeké, amelyek előállításakor valami hiba csúszott a folyamatba, mégis forgalomba kerültek. Az eltérés oka lehet emberi mulasztás, a nyomóeszköz hibája vagy a papír ráncosodása. Az egyik leghíresebb magyarországi tévnyomat az úgynevezett Fordított Madonna, amelyen a keretrajzba a Madonnát ábrázoló bélyegkép fejjel lefelé került be az értékjelzéshez képest. A selejtes ív átment az ellenőrzésen, és mire a hibát észrevették, nyolcvan darabot már eladtak belőle, melyek közül több még ma is lappang valahol...

Érdeemes közelebbről megvizsgálni a bélyegeken megjelenő egyéb témákat is, hiszen rendkívüli változatosságot mutatnak a történelmi eseményektől az olimpiákon és évfordulókon át az olyan hungarikumokig, mint a Herendi Porcelánmanufaktúra alkotásai, ahol már másfél évtizeddel azelőtt megkezdődött a munka, mint hogy az első bélyeget kibocsátották volna. Nem csoda, hogy a Magyar Örökség részét képező Herendi Porcelán több alkalommal is szerepelt már forgalomban lévő bélyegeken itthon és külföldön egyaránt.

A hazai kibocsátásban először 1972-ben jelentek meg a Manufaktúra termékei bélyegen, amikor is nyolccímletű sorozaton vonultatták fel a porcelánkészítő mesterek olyan bámulatos alkotásait, mint egy poisson mintás bonboniere, Viktória-mintás váza, Gödöllő-mintás levesestál, Apponyi-tál vagy éppen egy 1860-ból származó barokk váza. 1976-ban a gyár alapításának 150. évfordulójáról is megemlékeztek bélyeg formájában, amelyen Kisfaludi Strobl Zsigmond Pengéjét néző huszár című kispasztikája látható.

TUDTA?

Ugyancsak a Távol-Kelethez kapcsolódik a 2009-ben a magyar-japán jubileumi év köszöntésére kibocsátott, hat bélyegképet tartalmazó kisív, amelyben a bélyegképek egyedi, H betűt formázó perforációs elrendezésben helyezkednek el.

A bélyegeken a két ország nemzeti értékei jelennek meg, köztük egy magyar butella és egy japán tealevél-tároló edény. A Japánban megjelenő kisív annyiban különbözik a magyartól, hogy jobb oldalán még négy bélyegkép található, amelyek közül kettő a magyar Parlamentet, kettő pedig egy-egy Herendi Porcelánt ábrázol.

2003-ban mutató, négy bélyeget tartalmazó kisívet jelentetett meg a Magyar Posta Porcelánművészet címszó alatt a Herendi Porcelánmanufaktúra remekműveiből. Érdekesség, hogy a kisív bélyegein látható alkotások képe a perforáción túl, az ívszálon is folytatódik, emellett a herendi porcelánművészet világát idéző tárgyak gazdagítják az összképet. Az első bélyegen a németországi Frankenthal Porcelánmanufaktúra Herenden továbbfejlesztett motívumjegyeivel készített kávéskészlet látható, mögötte pedig dúsan festett virágmintával díszített, jellegzetes Herendi áttört technikával készült falitál figyelhető meg. A kisív második tagján látható, kék fondos alpra arannyal mintázott kávéskanna és csésze a 19. század ízlésének megfelelő stílusban készült, míg a háttérben egy mintegy 4500 lyukkal áttört, peremén kosfejekkel dekorált dízszerleg áll. A rendkívül finom, kecses hatást keltő serlegen látható medalionban művészi festett virágdekorok láthatóak.

Herenden nagy hagyományai vannak különböző festmények porcelántárgyakon történő reprodukálásának. A harmadik bélyegen egy ilyen alkotás: Markó Károly *Szüret Tivoli mellett* című festményének reprodukciójával díszített, empir stílusú, kék fondos váza szerepel. A záró bélyegen Siang Noir (SN) kagylótál és kancsó látható. A kínai eredetű díszítések alkalmazásának a kezdetektől jelentős tradíciói vannak Herenden, amelyek közül az SN-minta az egyik legrégebb és a mai napig nagy népszerűségnek örvendő minta.

Várhegyi András

A FÉNYŰZÉS MASKARÁI

NEM VÉLETLEN, HOGY A MESÉBEN HAMUPIPÓKE IS MINDENÁRON EL AKART SZÖKNI A BÁLBA. HISZEN A BÁLOK SOSEM CSUPÁN TÁNCESTEK VOLTAK, HANEM A KÜLÖNLEGES ALKALOMNÁL FOGVA A KIVÁLTSÁG, AZ ÁTVÁLTOZÁS ÉS AZ IDŐBŐL KISZAKÍTOTTSÁG ÉRZÉSÉT BIZTOSÍTOTTÁK RÉSZTVEVŐIKNEK.

A bál kialakulása a 14. századra tehető, és az olasz ballo, balare, vagyis „táncolni” szóból ered. Megjelenése egészen a francia és a burgundiai udvari ünnepekig nyúlik vissza, ahol az első lejegyzett estét VI. Károly francia király és Bajor Izabella menyegzője alkalmából rendezték meg. Szintén hozzájuk kapcsolódik az egyik legkatasztrofálisabb középkori táncst is, melyet 1393-ból a „vadak bálja”-ként tartanak számon a krónikák, ahol egy baleset folytán a király négy szőrös maskarába öltözött, egymáshoz láncolt társával együtt elevenen meggyulladt, amit végül csak a király élt túl.

A zenés vigadalmakat, amik az idők során a szerepcserék és a gondtalan táncos szórakozás alkalmává váltak, Európában a 16. században Medici Katalin honosította meg, és ő szorgalmazta az álarcokat is, amik a kacérságban játszottak fontos szerepet. Az első operai táncstet Párizsban bal de l'Opéra néven rendezték meg 1715-ben, amire Marie Antoinette is inkognitóban érkezett; ezen már a polgári társadalom is részt vehetett, de csak bizonyos belépési díj fejében. A táncmultságok minden korban olyan társadalmi szintérnek számítottak, ahol a két nem, férfiak és nők ismerkedhettek meg egymással – akárcsak Rómeó és Júlia, akik egy álarcosbálon szerettek egymásba.

Ugyanakkor a bálakat mindig is a pompa, a fényűzés, valamint a tehetős rétegek rivalizálásának eseményeként tartották számon, amit a Vanderbilt család híres 1883-as exkluzív maskarás bálja is jól példáz. A hajómánások által szervezett, egyedülálló és extravagáns eseményre ugyanis a rivális Astor familia egyik tagja a két család közti hatalmi viszály miatt csak komoly bocsánatkérések árán kerülhetett be. A ma is élő, modernkori bálók közül a legendássá vált Bécsi Operabált először 1935-ben tartották meg, ami szorosan összeforrt a keringő műfajával (és amit azóta sok hasonló bál kísér: Bécsi Vöröskeresztes Bál, Le Grand Bal, Orvosbál, Jogászbál). Ennek mintájára hazánkban is megszervezték az első Budapesti Operabált, melyen 1996-os újjáéledése óta olyan híres sztárok vettek már részt, mint Montserrat Caballé, Ornella Muti, Jevgenij Nyesztyerenko, Catherine Deneuve, Katarina Witt, Gina Lollobrigida és Daryl Hannah.

Krupa Zsófia

TUDTA?

A 20. század egyik leghíresebb álarcosbálját, az úgynevezett fekete-fehér bált az ismert amerikai író, Truman Capote rendezte meg 1966-ban, közvetlenül *Hidegvérrel* című sikerregényének megjelenése után. A népszerűsége csúcán lévő író egy régóta dédelgetett álmát válthatta valóra azzal, hogy egy olyan nagyszabású partit adott, amelyet még nem látott a világ. Az író három hónapot töltött a titkos vendéglista összeállításával, mellyel jócskán felcsigázta az érdeklődést, vajon kik lesznek a meghívottak között. A nagy presztízsű eseményt a New York-i Plaza Hotel bentartották – abeképzeltség gyanúját kerülve – látszólag a Washington Post kiadójának tiszteletére, ahova Capote

mindenkit meghívott, aki akkor számított a New York-i és amerikai high society körökben. Ott volt például Frank Sinatra, Mia Farrow, Leonard Bernstein, Oscar de la Renta, Norman Mailer, Walter Matthau és még több százan, sokan viszont nem juthattak be az áhított rendezvényre. A 16 000 dollárt felemészítő bálra, melyen Capote kedvenc ételeit, a Plaza specialitásait szervírozták, kötelezően csak álarcban lehetett belépni. Az eseményt még évtizedekkel később is részletesen elemző kritikusok úgy összegezték az évszázad társadalmi összefüggését, hogy Capote szert tett ugyan 500 barátira, de egyben 15 000 új ellenségre is.

KIRÁLYI JÁTÉK

TUDTA?

☞ India kereskedelmi pozíciója miatt Keletre is vitték a híret az utazók, ám a Kínán át Japánig tartó út során a sakk alaposan megváltozott. A japán verzióban (sógi) az ellenfél leütött bábuait a játékosok a saját oldalukon ismét játékba hozhatják. Ez a szabály kizárólag Japánban él, a többi ország mereven elutasítja.

☞ Hárún ar-Rasíd kalifa a 700-as években birodalma legjobb sakkozójának életjáradékot adott.

☞ Egy kis sakkhorror: a 16. században a kiemelkedően tehetséges Giovanni Leonardo da Cutrit megmérgezte egy riválisa, az utódja, Paolo Boi pedig hetvenéves korában öngyilkos lett, mert kikapott egy fiatalabb játéktól.

☞ Magyarországon az első profi sakkozó Beatrix királyné volt, aki Nápolyból hozta a tudását.

☞ Az első sakkautomatát (vagy sakkozógépet), a Törököt Kempelen Farkas magyar polihisztor tervezte 1769-ben. Habár valójában egy átverés volt (a belsejében egy ember rejtőzködött), technikai megoldásai és a működés elve a későbbi kutatókra, feltalálókra is hatott.

☞ Az egyik legkülönlegesebb sakk-készletanyag a porcelán: a Herendi Porcelánmanufaktúrában Nagy Márta és Tamás Ákos iparművészek tervei alapján is készült sakk-készlet. Az egyik készlet táblájának áttört felülete korongos technikai bravúrnak számít, amit az egyedi festés és mívesség tesz különlegessé.

SZÓ SZERINT: A JÁTÉK ELNEVEZÉSE A SAH SZÓRA UTAL, AMI A PERZSA URALKODÓT JELENTI. A LEGELTERJEDTEBB LEGENDA SZERINT EGY BRÁHMÍN KÉSZÍTETTE AZ ELSŐ TÁBLÁT EGY RÁDZSÁNAK. TÖBBFÉLE VÁLTOZATA ISMERT, ÁM EURÓPÁBAN A MODERN – PARKOKBAN, KÁVÉZÓKBAN JÁTSZOTT – SAKK A LEGELTERJEDTEBB.

A királyi játék némileg félrevezető szóösszetétel: a játék során nagy szerep jut a stratégiának és a megtévesztésnek. Ezen tulajdonságai miatt a hadvezérek számára kötelező volt a játék ismerete. Mivel a legfőbb hadvezér az uralkodó, így a sakkot a nemesek és az uralkodók játékaival azonosították. A sakk tehát egykor valóban a királyok játéka volt, ám az idők során a tömegek is kedvet kaptak e kétségkívül remek játékhoz.

A királyi jelzöt napjainkban inkább az anyagában különleges készletekre használjuk: a leggyakoribb anyag a klasszikus fa, fém, illetve a tartós műanyag. Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy az ezekből készült figurák mind egyformák. Míg a bábuk szerepe azonos, addig kivitelezésük nagyon sokféle lehet: sorozatgyártásban készült, kézzel festett, hagyományos, valódi királyi udvart idéző, esetleg történelmi vagy éppen sci-fi szereplőket utánozó figurák. Az egyik legújabb ötlet a nagyvárosok, nevezetesen London híres épületeit imitáló készlet, amely akár egy új örület kiindulópontja is lehet.

Ázsiában nem ritka az elefántcsontból vagy éppen drágakőből (esetleg féldrágakőből) készített tábla és készlet sem: a különböző kristályokból készített sakk-készletek a fényviszonyok változásait követve eltérő színekben ragyognak. Míg Európában a hadvezérek és a hódítók uralkodnak a táblákon, addig az arab és az indiai művészekre inkább az a jellemző, hogy a táblákat és a figurákat finoman munkálják meg, azokat – a kultúrkörhöz kötődő építőművészethez hasonlóan – áttörésekkel, hálókkaal díszítik.

Filozófiai jelentéstartalommal bővül a játék Yoko Ono értelmezésében: a készlet itt teljesen fehér – a tábla és a bábuk egyaránt –, amely eltörli a játékosok közti ellentétet és békés „csatává” alakítja a sakkot. A Játssz bizalommal! annak idején elbűvölte John Lennont, ám az ellenfelek ma is készek a harcra: elég egy pillantást vetni a parkok és kávézók játékosaira...

Petrikó Gábor

FORMA-1

– A SZÁGULDÓ CIRKUSZ VARÁZSA

A VILÁG LEGRANGOSABB ÉS EGYBEN LEGGYORSABB AUTÓVERSENYÉNEK DIADALMENETE 1950-BEN KEZDŐDÖTT, ÉS BÁR AZÓTA TULAJDONKÉPPEN MINDEN MEGVÁLTOZOTT A FORMA-1 VILÁGÁBAN, A SIKER A MAI NAPIG TÖRETLEN.

Kétféle ember létezik. Aki rajong a Forma-1-ért, és aki még nem. Utóbbiak, a „kivülállók” számára az egész nem több, mint egy autóverseny, ahol furcsa formájú, zajos masinák róják unalmas köreiket a pályán. Akik azonban legalább egy futamot végignézték, jó eséllyel megnézték a következőt is, minden újabb alkalommal többet értettek meg a szabályokból, ezzel párhuzamosan pedig egyre emelkedett az „izgalomfaktor”.

A Grand Prix-k varázsa azonban messze túlmutat a benzinszagon és a gumifüstön. Amellett ugyanis, hogy egy-egy idény versenyeinek előrehaladtával nőttön-nő a feszültség – ki lesz az idei világbajnok? –, a luxus és a pompa is meghatározó része a Forma-1 miliójának, amit csak azok láthatnak, akik egy kicsit a versenyek mögé néznek. Elég, ha csak az éves versenynaptár mindenkori csúcspontjának számító monacói nagydíjra gondolunk, aki pedig – legalább virtuálisan, a közvetítéseken keresztül – végig figyelemmel kíséri a sorozat Föld körüli útját, szinte tapintani tudja a csillogást.

A rajongásnak természetesen számos fokozata van. Az igazi fanatikusok, ahová csak tudják, elkísérik a valóban cirkuszként vonuló konvojt az európai, ázsiai és tengerentúli versenyekre, és közben igyekeznek a lehető legközelebb kerülni a csapatokhoz és a technikához. Ők testközelből tapasztalhatják, milyen kimagasló színvonalon szerveződik minden egyes verseny, és a versenyhétvégék három napján a szupersztár nézők között maguk is az esemény fontos részeseinek érezhetik magukat.

TUDTA?

- ☛ 1986 óta rendezik meg a Magyar Nagydíjat. Az első itthoni versenyekre tehát – a Forma-1 történetében példátlan módon – egy akkor még szocialista országba látogatott a sorozat.
- ☛ A Magyar Grand Prix impozáns díjait évről évre a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. készíti.
- ☛ A jelenlegi élvonalas, a Red Bull Racing német pilótája, Sebastian Vettel minden idők legfiatalabb háromszoros Forma-1-es világbajnoka.
- ☛ A versenyeken mért átlag-, illetve elért maximális sebesség egykor lényegesen magasabb volt, mint napjainkban, ám versenybaleset is sokkal gyakrabban fordult elő, nem ritkán halálos kimenetellel.
- ☛ A Forma-1 a világ egyik ledrágább sportága. A csapatok, illetve istállók költségeit nagyrészt szponzorok fedezik, ezért láthatók a különböző patinás márkák logói az autókon, a mezeken és a sisakokon.
- ☛ A Forma-1 történetének legsikeresebb versenyzője a hétszeres világbajnok német Michael Schumacher, aki 2010-ben három évre vissza is tért, ám sikereit nem tudta megismételni.

F1-TÖRTÉNELEM

Az emberfeletti fizikai teljesítményre képes pilóták egyik kedvenc versenypályája a Hungaroring, amely évről évre a Magyar Nagydíj helyszínéül szolgál. Elmondásuk szerint ezen az aszfaltcsíkon nagyon nehéz diadalmaskodni, ezért különleges kihívást jelent számukra, de azt is sokszor hangoztatják, mennyire fantasztikus hangulatúak az itteni versenyek, többek közt az itthoni közönség miatt.

Fodor Tamás

Mivel a Forma-1 története tulajdonképpen az autókorszak hajnalán vagy inkább reggelén kezdődött, a világbajnoki sorozat mára extrém technikai változásokon ment keresztül. Technika alatt a négykerekek felépítése, hajtása, aerodinamikai jellemzői mellett az egyes futamokat és a teljes bajnokságot érintő versenyszabály-rendszert is érthetjük.

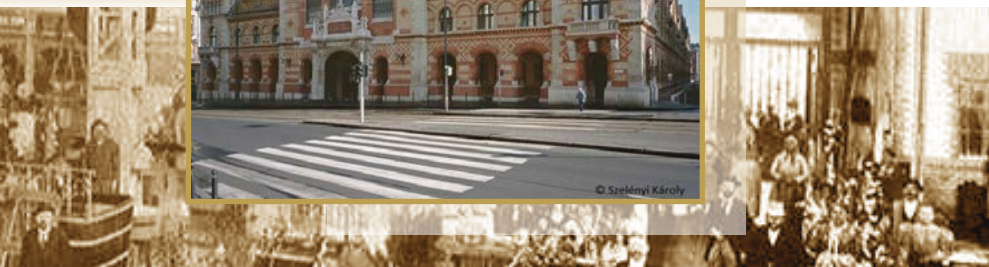
Az ötvenes-hatvanas évek nyitott fülkés, szivarforma gépei „virsligumikkal” és 2, 2,5 majd 3 literes motorral futottak, 200 lóerő körüli teljesítménnyel. A hetvenes évek leginkább a mára klasszikusnak számító pályák építésének jegyében telt, majd néhány fura elhajlás – például a hatkerekes Tyrrell P34-es vagy az ikerkarosszerű Lotus – után a lovak a nyolcvanas években kezdtek igazán elszállni. Az 1983-ban bevezetett turbómotorok már 1000 lóerővel lendítették előre az addigra alaposan kisímított és ellapított, elöl és hátul egyre nagyobb légtérrel szárnyakkal ellátott kasztnikat. Hatalmas fogyasztása és megbízhatatlansága miatt 1989-ben végleg betiltották a turbót, és a kilencvenes évektől kezdve egyre inkább az elektronika és a számítástechnika (telemetria) szabott irányt a fejlődésnek.

A mai autók 2,4 literes, V8-as motorral futnak, kipörgésgátló nélkül, 2009 óta a korábbi érték felére csökkentett leszorító erővel, slick gumikkal, és 70 liter üzemanyagot fogyasztanak százon.

A világ leggyorsabb autóversenye – a régi F1-rajongók legnagyobb bánatára – ma már sokkal inkább a technológiáról szól tehát, mint magáról a vezetéstechnikáról. Izgalomban azonban továbbra sincs hiány.

ÉN ELMENTEM A VÁSÁRBA...

A GYAKORLOTT UTAZÓ JÓL TUDJA, HOGY EGY VÁROS VALÓDI SZÍNÉT, ÍZÉT, ILLATÁT EGYETLEN MÓDON ISMERHETI MEG: HA BELEVETI MAGÁT A HELYI PIAC SŰRŰJÉBE. HA EZ A PIAC EURÓPA TALÁN LEGSZEBB, AZ ÉPÍTÉSZETI SZAKMA KIEMELKEDŐ NEMZETKÖZI ELISMERÉSÉRŐL ÁRULKODÓ FIABCI PRIX D'EXCELLENCE-DÍJAS ÉPÜLETÉBEN HELYEZKEDIK EL, AKKOR AZ UTAZÓ IGEN SZERENCÉS, AHOGY A VÁROSBAN LAKÓK IS. A TÖBB MINT SZÁZÉVES BUDAPESTI VÁSÁRCSARNOK A MAGYARORSZÁGI HISTORIZMUS TÉGLAÉPÍTÉSZETÉNEK KIVÁLÓ ALKOTÁSA, DE EGYÁLTALÁN NEM CSAK EMIATT IZGALMAS...

TUDTA?

- ☛ A vásárcsarnok teljes alapterülete 24 000 négyzetméter, legnagyobb belmagassága 28 méter.
- ☛ A környező utcákhoz való alkalmazkodás miatt az épületben egyetlen derékszög sem található, ez viszont az óriási méretek miatt a belsőben nem érzékelhető.
- ☛ Száz évvel ezelőtt három-négy váltással 22 áruszállító vasúti kocsit lehetett a vásárcsarnok épületébe betolni.
- ☛ 1896 júniusában a csarnokot már csak tíz nap választotta el az átadástól, amikor óriási kárt okozó tűz keletkezett. Okára a mai napig nincs magyarázat.
- ☛ Az épület felépítésének összköltsége 1 millió 900 ezer forint volt. Körülbelül ugyanennyibe került a szintén ebben az időben felhúzott további négy budapesti vásárcsarnok együttesen.
- ☛ Az 1900-as évek elején a csarnokban lévő távbeszélőt a közönség ingyen használhatta, bár a piaci szabályzat kikötötte, hogy „komoly cél nélkül a távbeszélők nem vehetők igénybe”.

Az Európa nagy metropoliszaihoz felzárkózni kívánó Budapesten 1887. február 15-én az addig megszokott, alkudozástól, cifra káromkodástól és énekszótól hangos, poros és kaotikus utcai piacozást valami teljesen más váltotta fel. Az átláthatóság és a higiénia jegyében, nyugat-európai mintára megnyílt Budapest első négy vásárcsarnoka, köztük a Pecz Samu által tervezett „tartós, takarékos és célszerű” központi vásárcsarnok, mely ettől a naptól kezdve a főváros közellátásáért felelt.

„A szép épületnek harmonikusnak és hasznosnak kell lennie” – vallotta a stuttgarti és bécsi egyetemeket megjárta Pecz Samu, akinek legjelentősebb alkotása valóban eleget tett ezeknek a követelményeknek. A külsejében berlini, lipcsei és frankfurti testvéreirehöz hasonlító nagycsarnok Dunához vezető, több mint 120 méter hosszú alagútjával és az építmény gyomrában megbújó vasúti síneivel az akkori Európa egyik legkorszerűbb épületének számított, amely hamarosan a nemzetközi kereskedelemnek is fontos központja lett, hiszen innen indították külföldre a magyar élelmiszer-szállítmányokat.

Az utcai piacozáshoz szokott kereskedők a kezdeti elégedetlenkedés után hamar belátták, hogy a csarnok meglétével forgalmuk növekszik. Elfogadták, hogy bérleti díjat kell fizetniük, hogy rendszeresen ellenőrzik a portrékájukat,

hogy az áruszállítás és -árusítás meghatározott időben történik, hogy élő állataikat kénytelenek elkülöníteni, hogy jobb, ha nem füttyürésznek, és hogy még hangosan káromkodniuk sem szabad a piac területén.

A hasznosságán túl első osztályú látványosságként is szolgáló épületet 1897-ben Ferenc József és II. Vilmos császár is meglátogatta, szaporodtak az elismerő sorok a vásárcsarnok barna szattánybőrből készült vendégkönyvében. „Nagyon örülök, hogy e szép intézményt megtekinthettem és székes fővárosom nagyszerű előrehaladásáról meggyőződhettem” – nyilatkozta a korabeli tudósítók szerint Ferenc József.

A világháborúk alatt megrongálódott nagycsarnok ma újra teljes pompájában fogadja a látogatókat, köztük a helyi vásárlókat és a több ezer turistát, akik naponta megfordulnak itt. A baromfiudvar, a vásári árverés és a csarnokban megpihenő vasúti kocsik már a múlté, a vidám vásári forgatag az árufajtánként rendeződő pavilonokkal viszont nagyon is jelenkori. Nem véletlen, hogy a japán császár is itt szerezte egyik legkedvesebb budapesti élményét, hiszen hol fér meg ennyire békésen egymás mellett a mangalicatepertő és a kuszkus, a lángos és a szarvasgombás szőlőmagolaj?

AZ APICIUS ÉTTEREM AJÁNLATA

Recept 1892-ből

LIBAMÁJ VAJAS ÍRÓVAL, PULISZKÁVAL ÉS HÁRSMÉZZEL KANDÍROZOTT KÖRTÉVEL

A tokaji borokhoz talán legjobban illő alapanyag-különlegességet, a libamáját sóval, borssal, majoránnával fűszerezzük. A tejet felrakjuk főni, beleszórjuk a kukoricadarát, hozzáadjuk az olajat, sózzuk, borsozzuk, majd készre főzzük a puliszkát. Ezután formába töltjük, és miután kihűlt, felvágjuk, majd rostlapon megpirítjuk. Az írot langyosítottuk, vajjal dúsítjuk. A kandírozott körtét apró kockákra vágjuk, és beleszórjuk a felhevített hársmézbe. A libamájat csak közvetlenül a tálalás előtt sütjük meg.

SZÜRKEMARHA ÉRMÉK VARGÁNYAGOMBÁS GRÍZTALLÉRON, PAPRIKAOSTYÁVAL ÉS SZEGFÜSZEGMÁRTÁSSAL

A paprika héját a sütőben 200 °C-on 15 perc alatt feketére sütjük, majd tálba tesszük, lefedjük fóliával, és 5 percre pihentetjük. Utána lehúzzuk a bőrét, kimagozzuk, leturmixoljuk, majd átpasszírozzuk. Egy sütőpapírra rákenjük az átpasszírozott paprikakrémet, egy másik sütőpapírt fektetünk rá, a két sütőpapír között vékonyan szétterítjük a masszát, majd sütőben 2 órán keresztül 70 °C-on szárítjuk: így kapjuk a paprikaostyát. A szegfűszeget összefőzzük a vörösborral, egy csipet sóval és egy csipet cukorral, majd átszűrve keményítővel mártássá sűrítjük. A vargányagombát alaposan megmossuk, apró kockákra vágjuk, olívaolajon sóval, borssal megpirítjuk. A búzadarát a tojással, a sóval, a fehér borssal és a megpirított, felkockázott vargányával összekeverjük, 10 perc pihentetés után formákba töltjük, és vízgőzön, sütőben 100 °C-on 30 perc alatt készre pároljuk. A bélszinszeleteket sózzuk, borsozzuk és serpenyőben olívaolajon közepesen sütjük.

HOZZÁVALÓK

libamáj	80 dkg
író	2 dl
vaj	5 dkg
kukoricadara	12 dkg
tej	6 dl
olaj	0,5 dl
hársméz	1 dl
kandírozott körte	10 dkg
só, bors, majoránna	ízlés szerint

HOZZÁVALÓK

búzadara	10 dkg
tojás	2 db
vargányagomba	20 dkg
őrölt fehér bors	1 csipet
olívaolaj	0,5 dl
húsos paprika	2 db
szürkemarha bélszinszelet	8 db 8 dkg-os
szegfűszeg	4 db
vörösbor	1 dl
keményítő	1 kávéskanál
tört színes bors, só	ízlés szerint

APICIUS

APICIUS ÉTTEREM és KÁVÉHÁZ

8440 HEREND, KOSSUTH U. 137.

TELEFON: + 36 (88) 523 235

E-MAIL: PORCELANIUM@HEREND.COM

WWW.HEREND.COM

NYITVA TARTÁS: KEDDTŐL SZOMBATIG 12:00–17:00

HERENDIT AJÁNDÉKBA

Tárgyak, amelyek soha nem veszítenek varázserejükből. Tárgyak, amelyeket közel 200 éve ugyanolyan gondnal készítenek a legkiválóbb mesterek. Tárgyak, amelyeket az idei évtől hivatalosan is a hungarikumok közé sorolhatunk. Tárgyak, amelyek között mindenki talál ízlésének megfelelőt. Ön melyiket választaná?

www.herend.com

MÁRKABOLTOK

HEREND – VIKTÓRIA

H-8440 Kossuth L. u. 135.
(+36 88) 523 223

BUDAPEST – HADIK

H-1014 Szentháromság u. 5.
(+36 1) 225 1051

BUDAPEST – APPONYI

H-1051 József nádor tér 11.
(+36 1) 317 2622

BUDAPEST – BELVEDERE

H-1061 Andrásy út 16.
(+36 1) 374 0006

BUDAPEST – EDEN

H-1184 Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
(+36 1) 296 9088

SZENTENDRE – DIANA

H-2000 Bogdányi út 1.
(+36 26) 505 288

KECSKEMÉT – ARANKA

H-6000 Hornyik János krt. 4.
(+36 76) 505 316

KÓSZEG – IMOLA

H-9730 Fő tér 21.
(+36 94) 563 150

PÉCS – JÚLIA

H-7621 Király u. 20.
(+36 72) 213 756

SOPRON – ESTERHÁZY

H-9400 Várkerület 98.
(+36 99) 508 712

SZEGED – ANNA

H-6720 Oskola u. 17.
(+36 62) 420 556

BERLIN – HOTEL ADLON PASSAGE

D-10117 Unter den Linden 77.
(+49 30) 22 940 30
Fax: (+49 30) 22 940 31

LONDON – Thomas Goode & Co. Ltd.

19 South Audley Street
London W1K 2BN
(+44 20) 7499 2823
Fax: (+44 20) 7629 4230

ÉTRENDTARTÓ RÓZSA
(08983000C-TQ)

CSENGŐ
(08020013EVICTS1)

TEÁSCSÉSZE ALJJAL
(00730000EVICTF1)

BONBONIER
(06266017C-P)

VÁZA
(06762000AP2)

DÍSZDOBOZ
(06105017ATQ3-PT)

ÉLEFÁNT
(05266000VHTQ)

FALIÓRA
(00527047VBOG-X1-PT)

OPERA

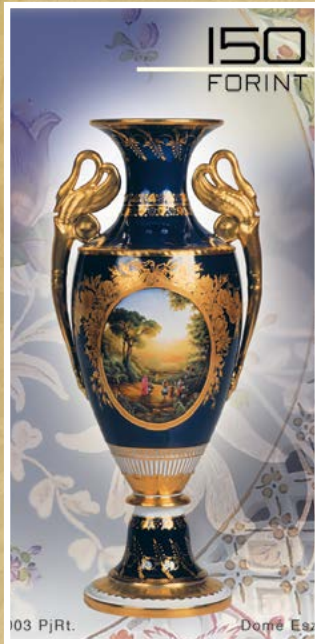
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

2013 | 2014

Ahol kinyílik a világ
Where a world unfolds

CARMEN
Viktória Mester
Zoltán Nyári
opera singers

www.opera.hu

Herend